

Ochrona bioróżnorodności siedlisk nieleśnych realizowana przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Lublinie

Rzeszów, 25.11.2016r.

Lubelszczyzna była w przeszłości i jest obecnie regionem rolniczym.

Cechą charakterystyczną Lubelszczyzny jest mozaika siedlisk przyrodniczych, wśród których ważną rolę pełnią siedliska otwarte (łąki, torfowiska i murawy). Obecny model rolnictwa nie sprzyja użytkowaniu tych siedlisk przez ich właścicieli.

Niska wartość ekonomiczna przy wysokich kosztach użytkowania powoduje, że tereny te są porzucane i podlegają powolnej sukcesji, lub są przekształcane na grunty orne, plantacje energetyczne lub podlegają zabudowie.

Prowadzi do upraszczania struktury i degradacji tych siedlisk i do zaniku gatunków charakterystycznych i typowych dla położenia geobotanicznego Lubelszczyzny.

Powstawanie i utrzymywanie się siedlisk otwartych zwykle zależne jest od działalności człowieka. Zaprzestanie użytkowania tych siedlisk prowadzi do ich zarastania w wyniku naturalnego procesu tzw. sukcesji ekologicznej. Ponadto zmienia się struktura siedliska, a powstająca warstwa wojłoku i brak odkrytych płatów gleby uniemożliwia kiełkowanie roślin. Efektem tego są zmiany w strukturze gatunkowej, a przez to zmiany w wyglądzie zewnętrznym siedlisk.

Zdarza się także, że siedliska otwarte są przekształcane w pola uprawne lub są zalesiane.

Podstawowym zadaniem ochronnym jest utrzymanie otwartego charakteru siedlisk.

Celem projektu „**Ochrona bioróżnorodności siedlisk trawiastych wschodniej Lubelszczyzny**” nr 520/201/Wn-03/OP-XN-02/D, jest zatrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej siedlisk trawiastych na terenie wschodniej Lubelszczyzny poprzez stworzenie podstaw dobrego zarządzania obszarami Natura 2000

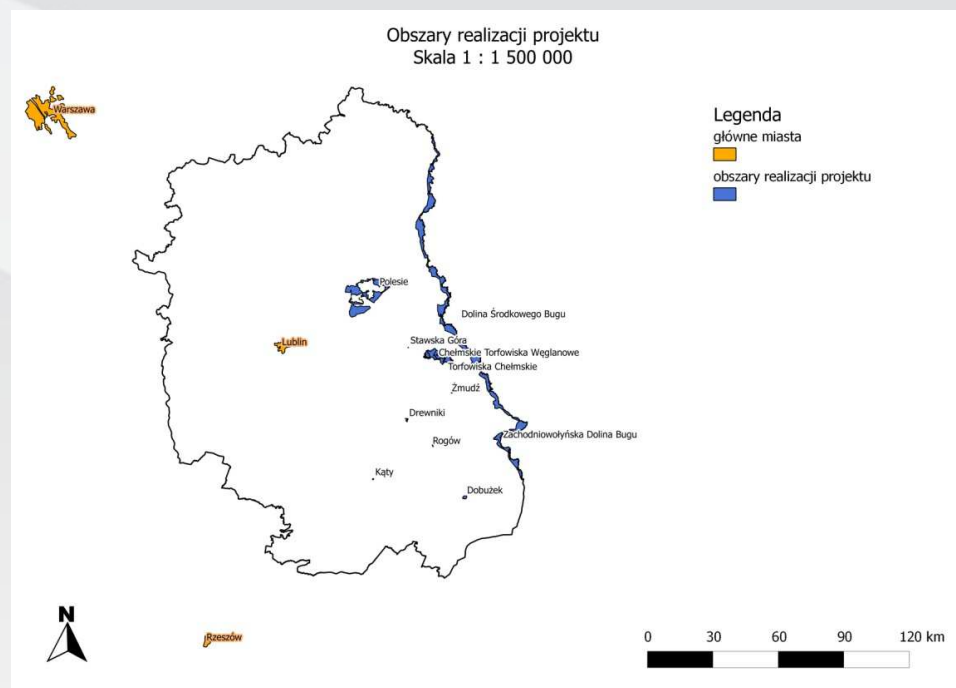
Cel został osiągnięty poprzez:

- wdrożenie zadań czynnej ochrony wynikających z projektów planów zadań ochronnych
- opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000
- działania promujące, mające na celu wzrost wiedzy i świadomości społeczeństwa na temat wartości oraz zasad zrównoważonego użytkowania siedlisk trawiastych, ich funkcji ekosystemowych oraz większego ukierunkowania obszarów wiejskich na bioróżnorodność.

Działania ochronne realizowane są na terenie obszarów Natura 2000:

- Kąty PLH060010
- Stawska Góra PLH060018
- Zachodniowołyńska Dolina Bugu PLH060035
- Drewniki PLH060059
- Dobużek PLH060039
- Posadów PLH060073
- Rogów PLH060062
- Żmudź PLH060075

Projekt „Ochrona bioróżnorodności siedlisk trawiastych wschodniej Lubelszczyzny” realizowany jest przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Lublinie w partnerstwie z Uniwersytetem Przyrodniczym w Lublinie.

Decyzja o realizacji projektu w partnerstwie z ośrodkiem naukowym zapewniła nam:

- wsparcie merytoryczne specjalistów z zakresu hodowli, łąkarstwa, zootechniki
- zwierzęta wykorzystane do wypasu

Wypas zwierząt jest jedną z najskuteczniejszych form ochrony terenów otwartych.

W ramach projektu wypas był realizowany na trzech obszarach Natura 2000 (Kąty, Stawska Góra, Zachodniowołyńska Dolina Bugu), na łącznej powierzchni około 12 ha.

Stado składało się z 40 szt. owiec z dwóch ras - owca uhruska i świniarka.

Wypas trwał od początku maja do połowy października.

Owce miały wydzieloną i ogrodzoną pastuchem elektrycznym kwaterę do wypasu.

W obrębie kwatery znajdowała się wiata (namiot specjalistyczny) umożliwiające schronienie zwierząt w czasie niekorzystnych warunków atmosferycznych oraz w celu ochrony zwierząt przed drapieżnikami (wałsające się psy) w okresie nocnym.

Zwierzęta w trakcie wypasu miały stały dostęp do świeżej wody (mobilny wodopój), która była uzupełniana na bieżąco w zależności od potrzeb oraz dostęp do siana łąkowego (paśnik w wiecie). W trakcie wypasu przebudowano kwaterę zmieniając wypasaną powierzchnię. W tym czasie prowadzono kontrolę wypasowego terenu.

Na każdym wypasany obszarze owce miały zapewniony nadzór i opiekę. Każdego dnia po zakończonym wypasie były zamykane w wiacie, zaś rano wiata była otwierana i zwierzęta mogły do woli korzystać z wypasanego terenu.

Przywrócenie właściwego stanu ochrony murawy w obszarze Natura 2000 Drewniki

Obszar Natura 2000 Drewniki znajduje się na terenie gminy Kraśniczyn w powiecie krasnostawskim

Fragment murawy kserotermicznej został zniszczony w trakcie prac związanych z budową zbiornika retencyjnego.

Gmina jako Inwestor przeprowadziła zabiegi naprawcze.

W ramach projektu prowadzono prace mające na celu poprawę warunków murawy.

Zakres prac:

- Częściowe usunięcie nawiezionych mas ziemnych
- Wycinka krzewów i młodych drzew
- Rekonstrukcja murawy
- Monitoring efektów działań

Poprawa warunków muraw kserotermicznych w obszarach Natura 2000 Drewniki, Rogów i Żmudzi

1. Wycinka drzew i krzewów jest często pierwszym etapem poprawy jakości siedlisk otwartych.
2. W ramach projektu wycinka była realizowana była w 3 obszarach na łącznej pow. 4 ha.

Wzmocnienie populacji dwu zagrożonych gatunków roślin żmijowca czerwonego i szczodrzeńca zmiennego

Głównym celem zadania jest odbudowa oraz zwiększenie liczebności istniejących populacji żmijowca czerwonego *Echium russicum* oraz szczodrzeńca zmiennego *Chamaecytisus albus*.

Gatunki te należą do gatunków zagrożonych wyginięciem, które zostały wpisane do Polskiej Czerwonej Księgi Roślin.

Ostatnie stanowiska tych gatunków, zlokalizowane są na terenie wschodniej Lubelszczyzny.

Zakres zadania:

- opracowanie dokumentacji dotyczącej możliwości ochrony szczodrzeńca zmiennego
- poprawa warunków siedliskowych na stanowiskach żmijowca czerwonego i szczodrzeńca zmiennego (wygrabienie wojłoku, wykoszenie, wypas)
- zasilanie populacji osobnikami z hodowli ex situ
- monitoring

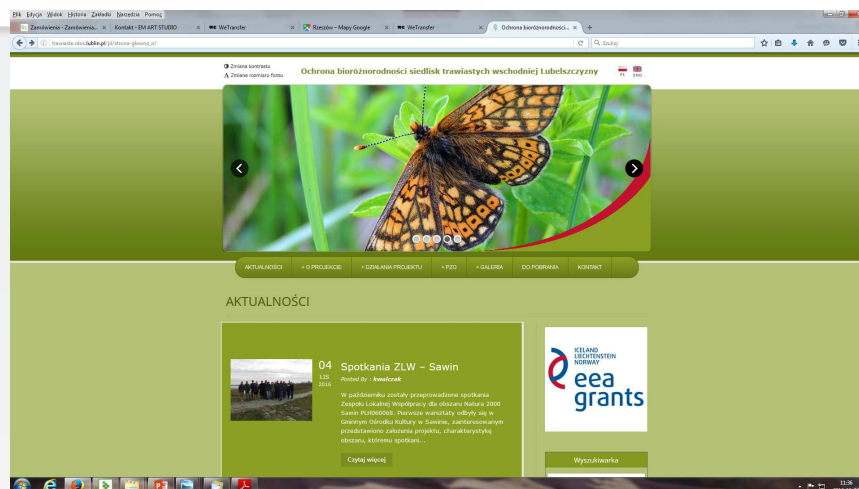

Plany zadań ochronnych realizowane będą dla obszarów:

- Dolina Środkowego Bugu PLB060003
- Chełmskie Torfowiska Węglanowe PLB060002
- Polesie PLB060019-pozą PPN
- Torfowiska Chełmskie PLH060023
- Rogów PLH060062
- Żmudź PLH060075
- Sawin PLH060068

Działania promocyjne

Działania ochronne a własności gruntów

Zadania czynnej ochrony realizowane są na:

- gruntach Skarbu Państwa, będących w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
- innych gruntach, po uzyskaniu zgody ich właścicieli lub zarządców.

Ochrona Torfowisk Węglanowych koło Chełma

Celem ochrony Torfowisk Węglanowych jest zahamowanie, bądź znaczne ograniczenie wpływu niekorzystnych czynników na gatunki i siedliska będące przedmiotem szczególnej ochrony na torfowiskach, oraz popularyzacja ostoi w świadomości lokalnej społeczności.

Ochrona torfowisk polega m.in. na:

- utrzymaniu odpowiedniego poziomu wód gruntowych
- usuwaniu drzew i zakrzaczeń
- ekstensywnym koszeniu
- ograniczeniu presji drapieżników

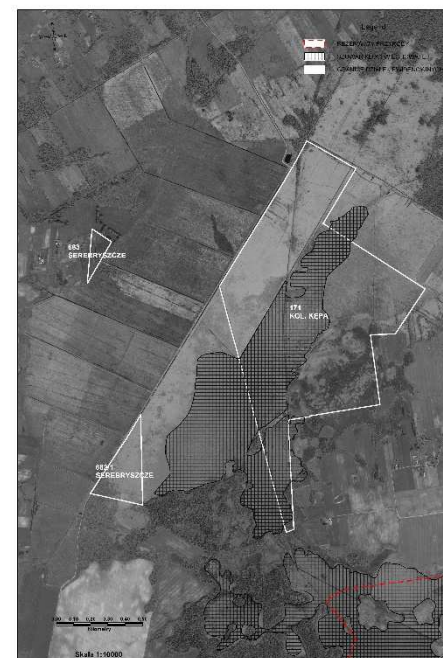
Około 520 ha gruntów położonych w obrębie Torfowisk Węglanowych znajduje się w zarządzie RDOŚ w Lublinie.

Grunty te zostały wydierżawione na okres 6 lat.

Dzierżawca zobowiązał się, że będzie je użytkował zgodnie z założeniami wskazanymi przez RDOŚ w Lublinie.

Przykładowe zapisy:

- Koszenie w systemie 20% powierzchni rocznie w terminie późnojesiennym lub zimowym (do 31 stycznia) sprzętem niepozostawiającym kolein (najlepiej po złodzionym podłożu). Wysokość koszenia nie mniejsza niż 15 cm.
- użytkowanie w oparciu o szczegółową dokumentację botaniczną z mapami zbiorowisk roślinnych i zaleceniami gospodarowania w obrębie poszczególnych siedlisk; Szuwary niskoturzycowe – koszenie w systemie 50% powierzchni rocznie w terminie późnojesiennym. Łąki wilgotne – koszenie coroczne w czerwcu

Ochrona siedlisk susła perełkowanego

SUSEŁ PEREŁKOWANY *Spermophilus suslicus*

W Polsce suseł perełkowany występuje jedynie w południowo-wschodniej części Wyżyny Lubelskiej na obszarze położonym pomiędzy Bugiem a Wieprzem, głównie w okolicach Zamościa, Hrubieszowa i Tomaszowa Lubelskiego.

Charakterystycznym dla tych zwierząt środowiskiem życia są otwarte, niezalesione tereny typu stepu naturalnego lub sztucznego stepu kulturowego.

Obecnie w naszym kraju poza zasiedlaniem fragmentów siedlisk kserotermicznych oraz pastwisk, suchych łąk i ugorów, tworzą one niewielkie kolonie na drogach śródpolnych oraz obrzeżach plantacji koniczyny, lucerny, buraków cukrowych i zbóż.

Ochrona siedlisk susła polega m.in. na:

- niskim koszeniu muraw pastwiskowych
- interwencyjnym wypasie bydła
- karczowaniu zakrzaczeń
- rekultywacji zdegradowanych fragmentów pastwisk
- cyklicznym organicznym i mineralnym nawożenie pastwisk
- ograniczeniu presji drapieżników,

1. Obszar Popówka – zarząd RDOŚ w Lublinie – grunty wydzierżawiono rolnikowi, który realizuje koszenie oraz wypas bydła
2. Obszary Hubale, Suśle Wzgórza, Wygon Grabowiecki, Gliniska – własność wspólnot gruntowych
 - RDOŚ wydzierżawił grunty i płaci za możliwość wykonywania zabiegów;
 - wspólnota może uczestniczyć w postępowaniach z zakresu zamówień publicznych na wykonywanie zabiegów ochronnych
3. Obszar Pastwiska nad Huczwą – w ramach projektu zakupiono krowy i owce, które zostały przekazane rolnikowi, który zobowiązał się wypasać zwierzęta na terenie Obszaru

Siedliska susew znajdują się w dużej mierze na terenach należących do wspólnot gruntowych (np. obszary Natura 2000 Hubale, Suśle Wzgórza).

Aby realizować zadania ochronne, konieczne było uzyskanie zgody właścicieli na realizację zadań.

Dziękuję za uwagę

Małgorzata Polkowska
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie
Wydział Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000
tel.81 71 06 522

mpolkowska@rdos.Lublin.pl

www.trawiaste.rdos.

